

Çiğdem DADAK*

L. N. TOLSTOY'UN ESERLERİNDE LAYTMOTİFLER (ANNA KARENİNA, İVAN İLYİÇ'İN ÖLÜMÜ, BALODAN SONRA VE ÇÖMLEK ALYOŞA)	LEITMOTIFS IN THE WORKS OF L. N. TOLSTOY (ANNA KARENINA, THE DEATH OF IVAN ILYICH, AFTER THE BALL AND ALYOSHA THE POT)
ÖZET Rus edebiyatının mihenk taşlarından birisi olan Lev Nikolayeviç Tolstoy, eserlerinde derin psikolojik analizler ve toplumsal eleştiriler sunmasıyla tanınırken aynı zamanda roman, derleme, öykü, kısa öykü gibi yapıtlarında kullandığı edebî tekniklerle de dikkat çekmektedir. Usta sanatçının “Anna Karenina”, “İvan İlyiç'in Ölümü”, “Balodan Sonra” ve “Çömlek Alyoşa” adlı eserlerinde kullandığı laytmotif tekniği üzerinde durulan bu çalışma, söz konusu eserlerin derinliklerini, çok katmanlı yapısını inceler ve tekniği yazarın anlatı gücünün bir yansıması olarak değerlendirir. Laytmotif, belirli bir tema, fikir veya ayrıntının birçok kez tekrarlanması yoluyla esere derin anlamlar kazandıran bir anlatı tekniğidir. Tolstoy, bu teknikle karakterlerinin iç dünyalarını, toplumsal eleştirilerini ve tematik vurgularını ustalıkla işler. Bu çalışma, Tolstoy'un adı geçen dört önemli eserindeki laytmotif kullanımı üzerinden, yazarın anlatım tarzını ve derinlemesine anlam yaratma yeteneğini incelemeyi amaçlamaktadır. Tolstoy'un eserlerinde, laytmotif tekniğinin nasıl işlediğini ve bu tekniğin anlatım üzerindeki etkilerini incelemek hem yazarın edebî dilini anlamak hem de bu önemli tekniğin Rus edebiyatında nasıl kullanıldığını ortaya koymak açısından büyük önem taşımaktadır. Anahtar kelimeler: Anna Karenina, İvan İlyiç'in Ölümü, Balodan Sonra, Çömlek Alyoşa, laytmotif	ABSTRACT Lev Nikolayevich Tolstoy, a cornerstone of Russian literature, is renowned not only for his deep psychological analyses and social critiques in his works but also for his use of literary techniques in novels, collections, stories, and short stories. This study focuses on the leitmotif technique used by the master artist in “Anna Karenina”, “The Death of Ivan Ilyich”, “After the Ball” and “Alyosha the Pot”, exploring the depth and multi-layered structure of these works and evaluating the technique as a reflection of the author's narrative prowess. A leitmotif is a narrative technique that imbues a work with deep meanings through the repeated appearance of a particular theme, idea, or detail. Tolstoy skillfully employs this technique to explore his characters' inner worlds, societal critiques, and thematic emphases. This study aims to examine Tolstoy's narrative style and his ability to create profound meanings through the use of leitmotifs in the four mentioned significant works. Investigating how the leitmotif technique operates in Tolstoy's works and its impact on narrative is crucial for understanding the author's literary language and the use of this important technique in Russian literature. Keywords: Anna Karenina, The Death of Ivan Ilyich, After the Ball, Alyosha the Pot, leitmotif

* Dr. Öğr. Üyesi, Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü, Ardahan/Türkiye. E-posta: cigdemdadak@ardahan.edu.tr / Asst. Prof. Dr., Ardahan University, Faculty of Humanities and Letters, Department of Russian Language and Literature, Ardahan/Turkey. E-mail: cigdemdadak@ardahan.edu.tr

Giriş

Mihail Afanasyeviç Bulgakov, İvan Alekseyeviç Bunin, Anton Pavloviç Çehov, Mihail Yuryeviç Lermontov, İvan Sergeyeviç Turgenyev gibi Rus edebiyatına damgasını vurmuş yazar ve şairlerin çoğu eserlerinde örneği bulunan kadim edebî tekniklerden biri laytmotif, çalışmamızda Rus edebiyatının en iyi yazarları arasında kabul gören Lev Nikolayeviç Tolstoy'un "Anna Karenina" (*Анна Каренина*), "İvan İlyiç'in Ölümü" (*Смерть Ивана Ильича*), "Balodan Sonra" (*После Бала*) ve "Çömlek Alyoşa" (*Алеши Горшок*) gibi roman, derleme, öykü, kısa öykü gibi edebî türlerindeki belli başlı eserleri doğrultusunda incelenecektir. "Leitmotiv", "leitmotif", "laytmotif", "ana örge", "yineleme motifi" ve "yönlendirici motif" gibi değişik biçimlerde kullanılmakta olan kavram çalışmamızda "laytmotif" olarak belirtilmektedir.

Almanca kökenli bir sözcük olan "laytmotif"; "Sürekli tekrarlanan ve vurgulanan ana fikir (*ana motif*), birçok kez yinelenen, bahsedilen, eserin içinde geçen ve yazarın fikrini, amacını ortaya çıkarmaya yarayan belirli bir sanatsal imge, çarpıcı bir ayrıntı veya bir sözcüktür" (Slovari i Entsiklopedii na Akademike, 2005). Sergey İvanoviç Ojegov'a göre laytmotif (*лейтмотив*); "Bir müzik eserinde tekrarlanan ana motif, ana tema." şeklinde tanımlanmaktadır (1964, s. 312). Vedat Gültek *Bilim ve Sanat Rusça – Türkçe Sözlük* adlı çalışmasında "лейтмотив" kavramını "leitmotiv" olarak tanımlar. Yazara göre leitmotiv; "(Bir müzik eserinde bir duyguyu, bir düşünceyi ya da bir kişiliği göstermek üzere sık sık geçen motif); ana fikir, nakarattır" (2004, s. 644). TDK' de ise bu sözcük "laytmotif" olarak belirtilmekte ve Türkçe Sözlük'te bu terim

"Alm. Leitmotiv müt. 1. Bir eserde, ana duyguyu, düşünceyi veya kişiliği göstermek için kullanılan motif, ana motif. 2. Sinema, tiyatro vb. eserler için hazırlanan müziklerde tekrarlanan ve özel anlam belirten motif. 3. Sinema filminin kurgusunda ana kavramı belirtmek amacıyla önemli alanlarda yeniden kullanılan görüntüler" şeklinde ifade edilmektedir. (2011, s. 1579)

Nurullah Çetin bu kavramı *ana örge* olarak adlandırır. Çetin'e göre ana örge; eserin belirli kısımlarındaki temanın (ana düşüncenin) veya yan iletilerin aktarılması amacıyla yinelenen ifade, sözcük, cümle gibi simgesel dil unsurlarıdır. Her eserde farklı fonksiyonlara sahip olabilen ana örge tekniğiyle yazar, eser karakterlerinin belirgin bir yönünü vurgulayabilir, onların kişiliğini yansıtabilir, bir olayı, bir motifi veya bir düşünceyi pekiştirerek okuyucunun zihninde izlenimler kalmasını sağlayabilir (2019, s.125). Gürsel Aytaç ise *Genel Edebiyat Bilimi* kitabının "Genel Edebiyat Bilimi Terimleri Sözlüğünde" laymotif kavramını şu şekilde tanımlamaktadır:

Leitmotiv (Alm.Leitmotiv) aslında bir müzik terimidir ve özellikle kişileri, nesneleri karakterize eden, tekrarlanan ana motif anlamındadır. Edebiyatta sık sık tekrarı bir çeşit karakterize edişe ya da hatırlatmaya yarayan motif, durum, formül ya da nesne demektir ki, aynı zamanda bir kurgu aracı anlamı da taşıyabilir. Mesela nesne sembolünde olduğu gibi. (2016, s. 313)

Fatih Tepebaşı ise bu terimi "leitmotiv, yineleme motifi ve yönlendirici motif" olarak adlandırmıştır. Müzik kökenli olmakla birlikte "tekrarlanan" veya "yönlendiren" anlamlarına gelen bu özgün terim gerek somut gerekse soyut kavramlarla motif bütünlüğü sağlanarak tema ve olay örgüsünün şematize edilmesini ifade etmektedir. Eserlerde belirli kişi veya nesnelerin yinelenen ortaya çıkışları, ayırıcı özelliği ortaya konulan karakterlerin kişisel dil kullanımları, herhangi bir melodi, şiir veya çeşitli kavramsal ifadelerle bir arada kullanılarak güçlü bir sözcük

öbeği oluşturan renkler leitmotif (*yönlendirici*) anlatıcı sürecindeki başlıca unsurlar arasında yer almaktadır (2012, s. 30).

Müzikte belli aralıklarla yinelenen seslerle ritim ve süreklilik elde edilmesini sağlayan “leitmotiv yöntemi” anlaşılabileceği üzere zaman içerisinde edebiyatta da kullanılmaya başlamıştır. Anlatıma derinlik, dinamizm, çeşitlilik ve zenginlik kazandıran “leitmotiv” tekniğinde bir eserde sık sık tekrarlanan sözcük ya da sözcük grupları, herhangi bir ifade, herhangi bir nesne, jest ve mimikler, karakteristik özellikler gibi unsurlar materyal olarak kullanılabilir (Tekin, 2014, ss. 273-274).

Çalışmamızın temel konusunu oluşturan, müzik ve edebiyat gibi benzer sanat dallarında önemli bir teknik olarak kullanılan leitmotiv terimi, bir eserde herhangi bir söylem, karakter, olay veya nesneye işaret etmek amacıyla belirli bir temayı çağrıştıran önemli ve güçlü bir ana motif olarak özetlenebilir. Roman, hikâye, masal gibi özellikle anlatmaya bağlı, kurmaca edebî metinlerde yer alan leitmotivler vurgulanmak istenen bir durumu işaret etmek, metin içerisindeki uyumu ve bütünlüğü sağlamak gibi amaçlarla kullanılan metin içi unsurlardır (Apaydın, 2021, s. 40). Bu unsur belirli bir nesne, ifade veya durumun roman, derleme, öykü, kısa öykü gibi edebî bir metin içerisinde belirli aralıklarla tekrar edilmesi şeklinde ifade edilebilir. Yapılan bu tekrar sayesinde odak noktası oluşturulmak istenen karakterin, olayın, durumun ve nesnenin altı çizilir veya pekiştirilir.

Bu bağlamda çalışmada; “leitmotiv” kavramının farklı yazarlar veya bilim insanları tarafından yapılan tanımlarına yer verilmiş, bu bilgiler odağında Lev Nikolayeviç Tolstoy’un “Anna Karenina” (*Анна Каренина*), “İvan İlyiç’in Ölümü” (*Смерть Ивана Ильича*), “Balodan Sonra” (*После Бала*) ve “Çömlek Alyoşa” (*Алеша Горшок*) adlı eserlerinde geçen leitmotiv anlatım tekniğine değinilmiştir. Çalışmanın daha sonraki kısmında, Tolstoy’un eserlerinde yer alan leitmotiv anlatım tekniğinin nasıl kullanıldığını anlamak amacıyla çeşitli araştırma yöntemlerine başvurulmuştur. Öncelikle, literatür taraması yapılarak leitmotiv tekniği ve kullanım alanları üzerine teorik bir çerçeve oluşturulmuştur. Ardından, metin analizi yöntemi kullanılarak Tolstoy’un *Anna Karenina*, *İvan İlyiç’in Ölümü*, *Balodan Sonra* ve *Çömlek Alyoşa* adlı eserleri detaylı bir biçimde incelenmiştir. Metin analizinde, leitmotiv tekniğinin somut örneklerle nasıl uygulandığına dair alıntılar ve kesitler üzerinde durulmuş, bu örnekler hem kaynak dilde hem de çeviri diliyle karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Bu süreçte, kaynak dilden erek dile geçişte çeviri yöntemine başvurulmuş, leitmotiv kullanımının çeviriye nasıl yansıdığı da analiz edilmiştir. Bu yöntemlerle Tolstoy’un eserlerinde leitmotiv tekniğinin derinlemesine anlaşılması sağlanmış ve bu tekniğin yazarın anlatım gücüne olan katkısı kapsamlı bir şekilde ortaya konulmuştur.

L. N. Tolstoy’un “Anna Karenina” (*Анна Каренина*), “İvan İlyiç’in Ölümü” (*Смерть Ивана Ильича*), “Balodan Sonra” (*После Бала*) ve “Çömlek Alyoşa” (*Алеша Горшок*) adlı eserleri içerdikleri leitmotiv örnekleri odağında Rusça- Türkçe kesitler ve alıntılarla birlikte şu şekilde incelenebilir:

1. Anna Karenina (Анна Каренина) -Roman-

L. N. Tolstoy’un *Anna Karenina* adlı romanındaki “красный мешочек” / kırmızı çanta ve “сумочка” / (kadın) el çantası sözcükleri eserdeki leitmotivlere güçlü bir örnek temsil etmektedir. Romanda “küçük”, “oyuncak gibi” sıfatlarla tanımlanan bu kırmızı çantayı romanın başında baş karakter Anna, Petersburg yolculuğunda yanına almış, Moskova’da bulunan erkek kardeşinin

evinden ayrılmadan önce yüzünü bu kırmızı çantanın üzerine eğmiş, trenin vagon bölmesine yerleştiği zaman yastık, kâğıt keseceği ve bir İngiliz romanı çıkarmak üzere çantayı bir kere daha açmış, daha sonrasında ise onu yanı başında uyuklayan hizmetçi Annuşka'nın ellerine emanet etmiştir. 1876 yılının mayıs ayında hayatına son verdiği esnada da kırmızı çantası yanı başında bulunmuştur. (Nabokov, 1988, ss. 98-99). Böylelikle dönem aksesuarı olarak kullanılan küçük bir nesneyle aslında romanın tüm seyrini içinde barındıran olay örgüsü şekillenmeye başlamıştır.

Romanda oldukça sık karşımıza çıkan ve ilk bakışta pek dikkat çekmeyen kırmızı çanta, ilk kez Anna'nın balodan sonra Dolli ile konuşması sırasında ortaya çıkan bir ayrıntıdır. Anna'nın bu kırmızı çantanın içine koyduğu gece başlığı ve patiska mendilleri kadın kahramanın ruhunda saklamış olduğu sırlarıyla ilişkilendirilmektedir. Metaforik bir yaklaşımla baş kahraman birtakım eşyalarıyla birlikte sırlarını da bu çantaya saklamıştır. Yine trendeki bölümde kırmızı çanta hizmetçi Annuşka'nın elinde yırtık eldivenin yanında ortaya çıkmaktadır. En küçük betimleyici bir ayrıntının bile imgesel bir anlamı olan romanda eldiven “onur” kavramıyla ilişkilendirilmektedir. Böylece yırtık eldivenli Annuşka, Anna Karenina'ya ait kırmızı bir çanta tutar ve bu sayede çanta özel bir anlam kazanarak onur kaybını sembolize etmeye başlar (Litsoch.ru, 2010-2025).

Onur kaybı olarak adlandırılan bu durum ahlaki bir imge olarak ezici bir gücün kurbanı olan Anna'nın yaşamına son verme sahnesi ile sonuçlanacaktır. Anna kendisini trenin altına atıp, yaşamına son vermek isterken bileğinden çıkarmaya çalışacağı kırmızı çanta onu kısa bir an oyalasa bile, onun bedeni sevgilisi ve günahları tarafından ayaklar altında ezilip parça parça edilecektir (Nabokov, 1988, s. 99).

Farklı bir perspektiften bakıldığında kırmızı çanta Anna Karenina'nın hayatının en önemli anlarında, bir *erkek imgesi* ile eşzamanlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu imge sadece Anna ve Vronski'nin rüyasında yer almakla kalmaz, aynı zamanda ana karakterlerin hayatlarındaki diğer kriz anlarında da belirlemektedir. Omzunda torbası olan bir adam Anna ile aynı trende seyahat eder ve istasyonda onunla birlikte iner. Bu adam ilk kez Anna'nın geldiği ve Vronski ile ilk defa karşılaştığı Moskova'daki tren istasyonunda görünür. Anna peronda yürürken, bir adam trenin altında kalarak feci bir şekilde can verir. Böylece ilk kez bir *insan imgesi* şüpheli ve karanlık bir biçimde ölümle iç içe geçer (Bezčasnyy, 2019, s. 109). Bu açıdan kırmızı çanta Anna'nın ruhunda saklı olan karanlık bir *gizem sembolü* haline gelir ve onu takip eden şey ise bir *erkek imgesi* olur. Bu tesadüf, sembolik olarak her şeyin ortaya çıktığını ve bu gizemin sonunda kadın kahramanı trajediye götüreceğini gösterir. Bu yönüyle Anna Karenina romanında yer alan tüm unsurlar o kadar özgün ve birbirine bağlıdır ki, bu bağ sadece *sembolik* değil, aynı zamanda *mistik* bir anlam da içermektedir (Litsoch.ru, 2010-2025). Bu bağlamda “doğum” ve “ölüm”, “başlangıç” ve “bitiş” gibi kavramsal olarak birbirlerinin zıttı anlamları kapsayan sözcükler eserde metaforik ve imgesel olarak daha derin anlamlarıyla karşımıza çıkmaktadır. Bir şeylerin başlangıcıyla ortaya çıkan kırmızı çanta bir şeylerin sona ermesiyle ortadan kaybolmaktadır ancak bu yok oluş bir bitiş değil, ruhun doğuşu olarak gösterilmektedir.

L. N. Tolstoy'un *Anna Karenina* adlı romanından örnek materyaller şu şekilde ele alınabilir:

- “Это очень глупо, но это проходит, — сказала быстро Анна и нагнула покрасневшее лицо к *игрушечному мешочку*, в который она укладывала ночной чепчик и батистовые платки” (Tolstoy, 1934, s.103).

- “Çok budalaca bir şey ama geçer.” Anna bunları hızlı hızlı söyledi ve kızarak yüzünü, gece başlığı ve patiska mendillerini yerleştirmekte olduğu küçük çantasına eğdi (Tolstoy, 2006, 1. cilt, s. 184).
- “...; своими маленькими ловкими руками она отперла и заперла *красный мешочек*, достала подушечку, положила себе на колени и, аккуратно закутав ноги, спокойно уселась. (Tolstoy, 1934, s.106).
- “Küçük, becerikli elleriyle kırmızı yol çantasını açıp kapadı. Oradan bir yastık çıkararak dizlerinin üzerine koydu, ayaklarını dikkatle sarıp sarmalayarak rahatça yerleşti” (Tolstoy, 2006, 1. cilt, s. 188).
- “Анна ответила несколько слов дамам, но, не предвидя интереса от разговора, попросила Аннушку достать фонарик, прицепила его к ручке кресла и взяла из своей *сумочки* разрезной ножик и английский роман” (Tolstoy, 1934, s.106).
- “Anna birkaç sözle kadınlara cevap verdi ama bu konuşmadan bir fayda ummadığından Annuşka’dan yol fenerini istedi. Onu koltuğun kenarına ilişti ve çantasından bir kâğıt keseceği ve bir İngiliz romanı çıkardı” (Tolstoy, 2006, 1. cilt, s. 188).
- “Аннушка уже дремала, держа *красный мешочек* на коленях широкими руками в перчатках, из которых одна была прорвана” (Tolstoy, 1934, s.106).
- “Annuşka, eldivenlerinden biri yırtık kocaman elleriyle kırmızı çantayı dizlerinin üzerinde tutarak şimdiden uyukluyordu” (Tolstoy, 2006, 1.cilt, s. 188).
- “Да, — сказала она ему, подавая кошелек с деньгами, и взяв на руки *маленький красный мешочек*, вышла из коляски” (Tolstoy, 1935, s. 344).
- “Piyotr’a para kesesini vererek “Evet!” dedi ve küçük kırmızı el çantasını koluna takarak, arabadan indi” (Tolstoy, 2006, 2. cilt, s. 496).
- “Но *красный мешочек*, который она стала снимать с руки, задержал ее, и было уже поздно: середина миновала ее” (Tolstoy, 1935, s.348).
- Ama kolundan çıkarmaya uğraştığı küçük kırmızı el çantası onu oyaladı ve Anna geç kaldı. Vagonun orta yeri onun hizasını geçmişti (Tolstoy, çev. 2006, 2.cilt, s. 501- 502).
- “И ровно в ту минуту, как середина между колесами поравнялась с нею, она откинула *красный мешочек*” (Tolstoy, 1935, s.348).
- “Tekerlekler arasındaki orta nokta tam hizasına geldiği anda, kırmızı çantasını fırlattı” (Tolstoy, 2006, 2.cilt, s. 502).

Örnek materyallerde sunulan kesitlerdeki “küçük çanta”, “kırmızı yol çantası”, “çanta”, “kırmızı çanta” ve “küçük kırmızı el çantası” gibi sözcük veya sözcük öbekleri, somut kavramlarla motif bütünlüğü sağlayarak romanın olay örgüsünü şekillendirmektedir. Genel çerçevede incelendiğinde bir erkek imgesi ile eşzamanlı olarak ortaya çıkan ve romanın tüm seyrini etkileyen *küçük kırmızı çanta* eserde metaforik ve imgesel olarak derin anlamları içerisinde barındırmaktadır. Birtakım nesnelerle birlikte baş karakterin sırlarını da içerisinde barındıran bu küçük çantanın hem somut hem de soyut anlamda eserin ana temasında şematize edilen olayın, durumun veya eylemin başlangıç ve bitişi odak noktası oluşturduğu gözlemlenmektedir.

2. İvan İlyiç'in Ölümü (Смерть Ивана Ильича) -Derleme-

“İvan İlyiç'in Ölümü” aynı isimli derleme içerisinde yer alan en uzun öyküdür. Eserdeki “приятный” (iyi, hoş, tatlı, cana yakın, sevimli) “неприятный” (hoş olmayan, tatsız, nahoş), “приличный” (edep, zararsız, nezih), “неприличный” (edepsiz, yakışsız, edebe aykırı, uygunsuz), “дело” (dava), “суд” (mahkeme), “жизнь” (yaşam, hayat), “смерть” (ölüm) gibi laytmotif sözcükleri, bir bütün olarak anahtar imgelerle olan bağlantıları sebebiyle yapıttaki sembolik olay örgüsünün temelini oluşturmaktadır. Bu laytmotif sözcüklerin özellikleri, birbirlerine sıkı sıkıya bağlı çift ve zıt anlamlara sahip olmalarıdır (Pereverzeva, 2008, ss. 45-47).

Eserde anlamsal bir bütünlük ve kavramsal bir uyum sağlamak adına yazar, bu laytmotif kelimeleri ustalıklı kullanarak hem gerçek hem de metaforik, karşıt anlamlı öğeleri ön plana çıkarmak istemiştir. L. N. Tolstoy'un *İvan İlyiç'in Ölümü* adlı derlemesinden örnek materyaller şu şekilde ele alınabilir:

- В большом здании судебных учреждений во время перерыва заседания по делу Мельвинских члены и прокурор сошлись в кабинете Ивана Егоровича Шебек, и зашел разговор о знаменитом красовском деле (Tolstoy, 1983, s.130).
- Büyük Adalet Sarayı'nda Melvinski *davasıyla* ilgili oturuma ara verildiğinde, üyeler ve savcı İvan Yegoraviç Şebek'in odasında bir araya geldi ve ünlü Krasov *davasıyla* ilgili sohbet başladı.
- “Он был середина между ними — умный, живой, приятный и приличный человек” (Tolstoy, 1983, s.138).
- İkisinin ortasıydı; zeki, canlı, *cana yakın (hoş)* ve *terbiyeli* bir adamdı.
- Но тут, с первых месяцев беременности жены, явилось что-то такое новое, неожиданное, неприятное, тяжелое и неприличное. (Tolstoy, 1983, s.142)
- Ancak eşinin hamileliğinin ilk aylarından itibaren yeni, beklenmedik, *tatsız (nahoş)*, zor ve *yakışsız* bir şey ortaya çıktı.
- Все это радовало его и вместе с беседами с товарищами, обедами и вистом наполняло его *жизнь*. Так что вообще *жизнь* Ивана Ильича продолжала идти так, как он считал, что она должна была идти: *приятно* и *прилично* (Tolstoy, 1983, s.145).
- Tüm bunlar onu memnun ediyordu, yoldaşlarıyla sohbetler, akşam yemekleri ve *vist (bir çeşit kart oyunu)* partileriyle birlikte *hayatını* dolduruyordu. Yani genel olarak İvan İlyiç'in *hayatı* olması gerektiğini düşündüğü gibi *hoş* ve *nezih bir biçimde* devam ediyordu.
- Иван Ильич с радостью видел, что они сходятся и что опять его запнувшаяся *жизнь* приобретает настоящий, свойственный ей, характер веселой *приятности* и *приличия* (Tolstoy, 1983, s.147).
- İvan İlyiç onların bir araya geldiğini ve durgun *hayatının* yeniden neşeli, *hoş* ve *kendine özgü* gerçek bir karakter kazandığını memnuniyetle gördü.
- Иван Ильич, проведши утро в суде, возвращался к обеду (Tolstoy, 1983, s.149).
- İvan İlyiç sabahı *mahkemede* geçirdikten sonra öğle yemeği için geri döndü.

- Но вообще *жизнь* Ивана Ильича пошла так, как, по его вере, должна была протекать жизнь: легко, *приятно* и *прилично*. (Tolstoy, 1983, s.149)
- Ancak genel olarak İvan İlyiç'in *hayatı*, inancına göre hayatın akması gerektiği gibi sıkıntısız, *hoş* ve *nezih* geçiyordu.
- Дело это шло у Ивана Ильича не только легко, *приятно* и *прилично*, но даже виртуозно. (Tolstoy, 1983, s. 150)
- İvan İlyiç bunu sadece kolay, *kimseyi kırmadan* ve *terbiyeli bir şekilde* değil, ustalıkla da halletti.
- “- Как ты жил прежде, хорошо и *приятно*? — спросил голос. И он стал перебирать в воображении лучшие минуты своей *приятной жизни*. Но - странное дело - все эти лучшие минуты *приятной жизни* казались теперь совсем не тем, чем казались они тогда” (Tolstoy, 1983, s.175).
- “Daha önce nasıl iyi ve *hoş* bir şekilde yaşıyordunuz?” diye sordu ses. Hayalinde keyifli hayatının en güzel anlarını hatırlamaya başladı. Ancak gariptir ki, keyifli yaşantısının tüm bu en güzel anları şimdi o zaman göründüklerinden tamamen farklı görünüyordu.
- Там, в детстве, было что-то такое действительно *приятное*, с чем можно бы было жить, если бы оно вернулось. Но того человека, который испытывал это *приятное*, уже не было (Tolstoy, 1983, s.175).
- Orada, çocukluğunda, eğer geri dönebilseydi bir insanın yaşayabileceği gerçekten çok *hoş* bir şey vardı. Ama bu *hoşluğu* yaşayan o kişi artık orada değildi.
- “А *смерть*? Где она?”. Он искал своего прежнего привычного страха *смерти* и не находил его. Где она? Какая *смерть*? Страху никакого не было, потому что и *смерти* не было. Вместо *смерти* был свет (Tolstoy, 1983, s.183).
- “Peki ya ölüm? Nerede o?”. Eski alışılmış ölüm korkusunu aradı ve bulamadı. O nerede? Hangi *ölüm*? Hiçbir korku yoktu, zira *ölüm* de yoktu. *Ölüme* karşılık olarak ışık vardı.
- “Кончена *смерть*, — сказал он себе. — Ее нет больше” (Tolstoy, 1983, s.183).
- “*Ölüm* bitti, ölüm artık yok!” dedi kendi kendine.

“Dava”, “cana yakın (hoş)”, “nezih”, “terbiyeli”, “kendine özgü”, “kimseyi kırmadan”, “tatsız (nahış)”, “yakışksız”, “mahkeme”, “yaşam” ve “ölüm” gibi birbirleriyle çift ve zıt anlamlara sahip sözcükler laytmotif sisteminde içerisinde birçok derin anlamlar barındıran soyut kavramları ifade etmektedir. Eserde baş karakter İvan İlyiç'in ölümü ile başlayan olay örgüsü, örnek materyallerde sunulan kesitlerde geçen güçlü ve sembolik laytmotif ifadelerle birleşerek hayatın içerisindeki birtakım gerçekliklerle pekiştirilmektedir. *Yaşam* ve *ölüm* gibi karşıt anlamlı sözcüklerle derin bir anlatı sistemi oluşturulmuş ve ana karakterin hayat öyküsü üzerinden “yaşamın amacı”, “değerler”, “ilişkiler”, “içsel çatışmalar” ve “aydınlık” gibi kavramlar sorgulanmıştır. Metaforik bir anlatımla hayatın içerisindeki gerçek mahkemede olumlu veya olumsuz olarak nitelendirilebilecek kavramların birbirleriyle iç içe geçebileceği gösterilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda eserde *ölüm* laytmotif sözcüğü, *kötü yaşam biçimi* sözcüğüyle eşdeğer tutulmuştur. (Fiziksel olarak) *ölüm* kavramıyla aslında “bitmek tükenmek bilmeyen acıların,

ağrılarının son bulması”, “aydınlık”, “içsel huzur”, “güzel bir yaşama geçiş” gibi sözcük veya sözcük grupları betimlenmek istenmiştir.

3. Balodan Sonra (После Бала) -Öykü-

L. N. Tolstoy’un *Balodan Sonra* adlı öyküsünde sosyal hiyerarşi teması ve bunun birey üzerindeki etkisi üzerinde durulmaktadır. Eserde “ahlakçılık” motifini işleyen Tolstoy Çarlık rejiminin ikiye bölünmüşlüklerini ve zulümlerini vurgulayarak onların maskelerini düşürmüştür. Bu durum balodaki ve balodan sonraki bölümler arasındaki karşıtlıkla aktarılmaktadır (Zholkovsky, 1995, s. 38). Yaşadığı toplumda kendi yerini bulmaya çalışan baş kahramanın insan ruhunun mevcut durumunu ve samimiyetini sorgulamaya başlaması öyküde önemli bir dönüm noktası olarak yansıtılmaktadır. Bu yönüyle öyküde bireysel ve toplumsal sorunlar daha derinlikli olarak işlenmiş, karakterler ve durumlar üzerinden dönemsel gerçekliklerin bir portesi diğer bir deyişle, “madalyonun iki yüzü” gösterilmeye çalışılmıştır.

Öykü biçimsel olarak dans ile bağlantılı iki ana sahneye ayrılmaktadır. Dansın ilk sahnesi, ayarlanmış adımları ve figürleriyle mazurka ve benzeri müziklerle icra edilen sosyete balosunun kendisidir. Burada, baş kahraman gençliğinde hayatının zirve deneyimi olarak tanımladığı şeye, Varenka’ya olan aşkına ulaşır. İkinci sahne ise, balonun ertesi sabahı anlatıcının şaşkınlık ve dehşet içinde izlediği bir Tatar firarının, bir araya toplanmış bölüğünün darbeleri altında vücudu ileri geri sarsılarak, davul ve zurna sesleri eşliğinde safların arasından geçirildiği ceza yürüyüşüdür. Böylece ayrıcalıkla düzenlenen dansın yerini gücün grotesk dansı almıştır. Aslında sosyal ayrıcalığın kendisi güç kullanımına dayanmaktadır. Bu durumla bağlantılı olarak öykünün konusu balonun kendisinden çok, balodan sonra yaşananları kapsamaktadır. Ana tema ise, dansın dönüştürücü imgesi aracılığıyla bu iki sahnenin yan yana getirilmesinden ve örtük olarak karşılaştırılmasından doğmaktadır. Varenka’nın babası olan albay figürü de her iki sahnede görünür ve karşıtlığın belirginleşmesine yardımcı olur (O’Bell, 2014, ss. 590-591). Başlangıçta anlatıcının albay ile ilgili değerlendirmeleri onun fiziksel ve karakteristik özellikleriyle ilişkilendirilmiş ancak balodan sonra yaşanan kontrastlarla bu tutumun Tolstoy tarafından mecazi anlamda tekrarlanan sözcüklerle (laytmotiflerle) bir amaç doğrultusunda tasarlandığı görülmüştür.

Farklı kavramsal isimlerle bir araya gelerek güçlü bir sözcük öbeği oluşturan “белый” (beyaz) sıfatı eserde baskın olarak kullanılan bir laytmotif sözcüğü olarak karşımıza çıkmaktadır. Sembolik açıdan bakıldığında Slavlar için beyaz renk iyiliğin, saflığın, aydınlığın, kutsallığın, temiz bir ruhun, masumiyetin ve temizliğin simgesidir (Saraç, 2022, s. 46). Bu bağlamda öyküde sık sık tekrarlanan latymotif anlatı tekniğinde somut bir kavram olan “beyaz” sözcüğüyle renk sembolizmi aracılığıyla bir motif bütünlüğü sağlanarak tema ve olay örgüsünün şekillenmesi sağlanmıştır.

L. N. Tolstoy’un *Balodan Sonra* adlı eserinden örnek materyaller şu şekilde ele alınabilir:

- Она была в белом платье с розовым поясом и в белых лайковых перчатках, немного не доходивших до худых, острых локтей, и в белых атласных башмачках (Tolstoy, 1964, s.9).
- Pembe kuşaklı beyaz bir elbise, zayıf, sivri dirseklerinden biraz kısa beyaz glase eldivenler ve beyaz saten ayakkabılar giymişti.
- ...не смотрел на нее, а видел только высокую стройную фигуру в белом платье (Tolstoy, 1964, s.9).

- Ona bakmadım, sadece *beyaz* elbisesi içinde uzun, ince vücudunu gördüm.

▪ — Дайте же *веер*, — сказала она.

— Жалко отдавать, — сказал я, подавая ей *белый* дешёвенький *веер*. (Tolstoy, 1964, s.10).

- “Yelpazeyi bana verin!” dedi.

“Verdiğim için üzgünüm” dedim ve ona ucuz *beyaz* bir yelpaze uzattım.

▪ Лицо у него было очень румяное, с *белыми* à la Nicolas I подвитыми усами (Tolstoy, 1964, s.11).

- I. Nicolas tarzı *beyaz* bıyıklarıyla, çok kırmızı bir yüzü vardı.

▪ У меня в руке было *перышко* от ее *веера* и целая ее перчатка (Tolstoy, 1964, s.13.)

- Elimde yelpazesinden bir tüy ve eldiveni vardı.

▪ Это был ее отец, со своим румяным лицом и *белыми* усами и бакенбардами (Tolstoy, 1964, s.15.)

- Bu, kırmızı yüzü, *beyaz* bıyığı ve favorileriyle onun babasıydı.

▪ Оскаливая *белые* зубы, повторял какие-то одни и те же слова (Tolstoy, 1964, s.15.).

- *Beyaz* dişlerini göstererek, hep aynı sözleri tekrarlardı.

Somut bir kavram olarak kullanılan “beyaz” sözcüğü öykünün belli başlı noktalarında laytmotif tekniği kapsamında sürekli tekrarlanmakta ve eserin olay örgüsünü şekillendirmektedir. “Beyaz elbise”, “beyaz glase eldivenler”, “beyaz saten ayakkabılar”, “beyaz yelpaze”, “beyaz bıyıklar”, “beyaz favoriler”, “beyaz dişler” gibi sözcük öbekleriyle güçlü bir anlatı tekniği oluşturulmuştur. Eserin olay örgüsünde kutsallığı, iyiliği, saflığı, güzelliği, masumiyeti, temizliği, naifliği, duruluğu ve aydınlığı sembolize eden beyaz rengi öykünün hem balodaki hem de balodan sonraki kısmında geçen kişiler, olaylar ve onlarla ilgili nesneleri kapsamaktadır. Bu laytmotif anlatı sözcüğü kendisiyle birlikte kullanılan öbikle birleşerek kavramsal olarak olumlu bir tümce oluşturmaktadır.

4. Çömlek Alyoşa (Алёша Горшок) -Kısa Öykü-

Tolstoy’un *Çömlek Alyoşa* adlı eserinde hayatını seven ve içinde bulunduğu yaşam koşullarından hiçbir zaman dert yakınmayan, yaşadığı olumsuzluklara bile gülümseyerek cevap veren eserin baş kahramanı Alyoşa’nın hayatı anlatılmaktadır. Eserde yaşadığı olumlu veya olumsuz olarak nitelendirilebilecek herhangi bir duruma cevaben ana karakterin sürekli gülümsediği belirtilmektedir. Alyoşa’nın ağladığı tek an ise, babasının onun evlenmesine izin vermediği andır. Sonu çok dokunaklı, derin anlamlarla dolu bir kısa öyküdür. Çatıdaki karı küremeye çıkmış ancak ayağı kaymış, düşmüş ve ölmüştür. Ama ölürken, alışkanlık gereği gülümsemiştir (Aliyeva, 2009, s. 3).

Eserde “смеяться” (gülmek), “улыбаться” (gülümsemek) ve “засмеяться” (gülmek) laytmotif sözcükleri portre karakterizasyonu olarak kullanılmıştır. Bu bağlamda yinelenen detay her zaman gülümseyen, yardımsever, savunmasız, kibar bir insan olan kahramanın karakterizasyonunu yaratır. Ruhunda neler olup bittiğini, neyi saklamak için bu kadar dikkat

ettiğini ancak hayal edebiliriz. Ölüm, onun karşılaştığı her türlü kötülükten kurtuluşu olmuştur. Kalıplaşmış bir laytmotif oluşturan bir ayrıntıyla okuyucunun zihninde tekrarlanarak sabitlenen belirli bir imge yaratılır. Böylece Tolstoy'un günlük yaşam resmi birçok işaret, ayrıntı ve özellik arasından fark edilmeden, nesnel olarak şekillenmiş ve gelişmiştir (Aliyeva, 2009, s. 3). İyi niyetli, yaşama olabildiğince sıkı sıkıya bağlanan, örnek bir karakter olan bir gencin, karakterizasyonları keskin çizgilerle belirlenmiş, onun tam zıttı olan bazı tiplerle geçen hayat ile ölüm döngüsü eserdeki laytmotif anlatı tekniğinin tematik bütünlüğü çerçevesinde ele alınmıştır. Bu yönüyle yinelenen sözcük eserdeki baş kahramanın ayırıcı özelliğini ortaya çıkarmaktadır.

L. N. Tolstoy'un *Çömlek Alyoşa* adlı eserinden örnek materyaller şu şekilde ele alınabilir:

- Он молчал либо смеялся. Если отец ругал, он молчал и слушал. И как только переставали его ругать, он улыбался и брался за то дело, которое было перед ним (Tolstoy, 1964, s.213).
- O ya sessiz kalır ya da gülerdi. Babası onu azarlarsa yine susar (*sessiz kalır*) ve dinlerdi. Onu azarlanmayı bıraktıkları anda yine *gülümser* ve elindeki işe devam ederdi.
- И Алеша бегал, устраивал, и смотрел, и не забывал, и все успевал, и все улыбался (Tolstoy, 1964, s.214)
- Alyoşa sürekli koşuyor, düzenliyor, bakıyor, unutmuyor, her şeye yetişiyor ve her şeye gülümsüyordu.
- И он взглянет на нее, и она засмеется, и он засмеется (Tolstoy, 1964, s.216)
- Alyoşa da ona bakıyor, o (*Ustinya*) ona *gülerken* o da ona *gülümsüyordu*.
- Когда смотрел свои штаны, заштопанные Устиньей, покачивал головой и улыбался (Tolstoy, 1964, s.216)
- Ustinya tarafından dikilen pantolonunu izlerken başını sallıyor ve *gülümsüyordu*.
- Когда отец кончил, Алеша улынулся (Tolstoy, 1964, s.217)
- Babası sözlerini bitirdiğinde Alyoşa *gülümsedi*. “Pekâlâ, istediğiniz gibi olsun!” dedi.
- -Видно, что бросил, — сказал Алеша, засмеялся и тут же заплакал (Tolstoy, 1964, s.217)
- “Belli ki, vazgeçtim.” dedi Alyoşa, *güldü* ve ağlamaya başladı.
- Он хотел встать, но не мог и стал улыбаться (Tolstoy, 1964, s.218)
- Ayağa kalkmak istiyordu ama yapamıyordu ve *gülümsemeye* başladı.

L. N. Tolstoy *Çömlek Alyoşa* adlı kısa öyküsünde kullandığı “gülmek” ve “gülümsemek” gibi laytmotif sözcükleriyle güçlü bir portre karakterizasyonu oluşturmuştur. Örnek materyaller başlığı altında sunulmaya çalışılan sıralı kesitler, laytmotif sisteminde eserin baş kahramanı Alyoşa'nın hayatı seven, küçük şeylerle mutlu olmayı başarabilen, güler yüzlü, iyi niyetli, yardımsever ve olumlu bir karakter olduğunu göstermektedir. Yazar, *gülmek* ve *gülümsemek* laytmotifleriyle Alyoşa'nın belirgin bir yönünü vurgulamakta ve onun eşsiz kişiliğini yansıtmaktadır. Etrafındaki olumsuz kişi, olay, durum ve koşullara rağmen sık sık tekrarlanan

kişisel özellikleri, ana karakterin okuyucunun zihninde oluşacak ideal portre karakterizasyonu ile ilgili izlenimlerini pekiştirmektedir.

Sonuç

Belirli motiflerin, sembollerin ve temaların tekrarlanarak karakterlerin iç dünyalarını, toplumsal eleştirilerini ve tematik vurgularını daha etkili bir şekilde yansıtmalarını sağlayan laytmotif tekniği, Lev Nikolayeviç Tolstoy'un "Anna Karenina", "İvan İlyiç'in Ölümü", "Balodan Sonra" ve "Çömlek Alyoşa" adlı eserleri ile yazarın edebi derinliğini ve anlatı gücünü ortaya koyan en önemli unsurlardan biridir. Bu çalışmada, usta sanatçının söz konusu eserlerinde laytmotif kullanımının incelenmesi, yazarın edebi sanatının ve anlatım tarzının derinliklerinin anlaşılabilmesi açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Tolstoy'un eserlerinde tekrarlanan motifler, semboller ve temalar, karakterlerin ruh halleri veya trajedilerini derinlemesine yansıtmak için güçlü birer araç olarak kullanılmıştır. "Anna Karenina" adlı eserde kırmızı çanta motifi, erkek imgesi ve gizem sembolüyle eşzamanlı olarak ortaya çıkarak ana karakterin içsel çatışmalarını ve trajedisini simgelerken, "İvan İlyiç'in Ölümü"nde dava, cana yakın, nezih, terbiyeli, kendine özgü, tatsız, yakışsız, mahkeme, hayat, ölüm gibi ifadeler yaşam ve ölüm arasındaki zıtlıkları belirginleştirmiştir. "Balodan Sonra"da kullanılan beyaz sözcüğü tema ve olay örgüsünün şekillenmesine yardımcı olarak toplumun ikiyüzlülüğünü gözler önüne sermiş, "Çömlek Alyoşa" adlı kısa öyküde ise sürekli gülümseyen ana karakterin laytmotif olarak kullanılması, onun yaşam sevincini ve iyi niyetini vurgulamıştır.

Yazar eserlerindeki karakterlerin iç dünyalarını ve toplumsal eleştirilerini ayrıntılı bir şekilde aktarmak için etkili bir unsur olan laytmotif tekniğinden yararlanmıştır. Eserlerde tekrarlanan laytmotif anlatılarla karakterlerin ruh halleri ve trajedileri sembolize edilerek olay örgüsü güçlendirilmiş, kişilerin içsel dünyaları, trajedileri, sırları ve toplumsal eleştirileri daha anlaşılır hale getirilmiştir. Bazı nesnelerin varlığı kahramanların yaşamlarında dönüm noktası haline gelmiş psikolojik, imgesel ve tematik anlamlar içermiştir. Bu bağlamda birtakım öğeleri sanatsal bir üslupla tekrar ederek Tolstoy, hem eserlerindeki duygusal ve düşünsel temaları güçlendirmekte hem de eserleriyle daha derin bir bağ kurulmasını sağlamaktadır.

Sonuç olarak bu çalışma, Rus edebiyatında laytmotif tekniğinin kullanımının kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlamaya çalışmakta ve bu anlatı türünün Tolstoy'un edebiyatında ve sanatında yerini belirlemektedir. Bu teknik bilhassa çalışmanın odak noktasını meydana getiren eserlerde ele alınmış, yazarın ifade tarzının özünü oluşturmuş ve onun yazınsal sanata yenilikçi ve müessir yaklaşımının anlaşılmasına katkı sağlanmıştır. Tolstoy'un laytmotif tekniğinden faydalanması onun yazınsal mirasını daha da zenginleştirmiş ve derinleştirmiştir. Bu bağlamda Tolstoy'un eserleri hem ifade yöntemi hem de derin temalar açısından okurlarda derin bir tesir bırakmıştır. Bu sonuçlar Tolstoy'un yazınsal gücünün ve kabiliyetinin anlaşılmasına büyük katkı sağlamaktadır.

Extended Abstract

The term "leitmotif" of German origin is defined as a recurring main theme, image, or symbol in art forms such as music and literature. Ensuring conceptual unity and helping to shape and expand the plot through both concrete and abstract expressions, leitmotifs are defined as foundational motifs composed of repeated words or phrases. This concept is a significant element in Tolstoy's masterpieces, enriching his narrative power and thematic depth. This study examines

the leitmotif technique in Anna Karenina, The Death of Ivan Ilyich, After the Ball, and Alyosha the Pot.

Lev Nikolayevich Tolstoy, a prominent figure in Russian literature, is renowned for his deep psychological analyses, social critiques, and philosophical themes. With his narrative techniques in novels, stories, short stories, and anthologies, Tolstoy demonstrates effective use of the “leitmotif” technique, especially in Anna Karenina, The Death of Ivan Ilyich, After the Ball, and Alyosha the Pot. This study provides a detailed examination of the functionality, thematic depth, and narrative cohesion of the leitmotifs present in these works.

The research highlights how the leitmotif technique functions in Tolstoy’s narratives and shapes the layers of meaning within the texts. In Tolstoy’s works, the leitmotif is not merely a literary technique but also a powerful tool reflecting the characters’ inner depths and social critiques. Any object, detail, etc. that comes to the fore at different times and in different places, sometimes in a basic sense and sometimes with a metaphorical approach, shapes the plot that includes the entire course of the works mentioned in the study with the leitmotif narrative technique.

The primary aim of this study is to analyze Tolstoy’s use of leitmotifs in depth and demonstrate how this method contributes to his narrative strength. The leitmotifs, appearing in various forms in Tolstoy’s four works, serve as elements that strengthen both the characters’ inner worlds and the overall thematic structure of the works. Giving examples from the texts, this study tries to concretize the deep narrative power developed by the author on individual and social issues through leitmotif technique.

For instance, the “red purse” motif in Anna Karenina is a striking example of how Tolstoy conveys themes and emotions through this technique. In “The Death of Ivan Ilyich”, contrasting concepts such as “pleasant and unpleasant” or “life and death” add meaning to the plot and thematic structure through their connections with key images, supporting the work’s internal coherence. In “After the Ball”, the writer attempts to portray individual and societal contradictions or the realities of the period with the leitmotif word “white”, which is combined with various conceptual names to form a strong phrase. In the short story “Alyosha the Pot”, portrait characterization is distinctly created through words like “laugh” and “smile.”

This research employs literature review and text analysis methods, conducting a detailed examination of leitmotif elements in Tolstoy’s four works. In this analysis, supported by quotations from the main texts, the translation method from Russian to Turkish was used and the effects of certain motifs on the thematic structure were analyzed. The research emphasizes the contribution of leitmotifs to thematic structure, characterization processes, and the overall cohesion of the narrative in Tolstoy’s works, highlighting the role of this technique in creating profound meaning in literature. It aims to contribute to a broader understanding of the effective use of narrative techniques like leitmotifs in literature.

Kaynakça

Aliyeva, M. Ç. (2009). Ustoyçivıye leytmotivı kak otrajenie podtekstovoy informatsii (L. N. Tolstoy i A. P. Çehov). *İzvestiya DGPU*, 2.

- Apaydın, D. (2021). Öyküde Gizli ve Açık Laytmotifler. Vüsat O. Bener ve Ergin Çiftçi Örneği, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 25 (2), 28-41.
- Aytaç, G. (2016). *Genel Edebiyat Bilimi*. Doğu Batı Yayınları.
- Bezcasnyy, K. V. (2019). Sotsialno-eticheskiye aspekty samoubiystva v romane L. N. Tolstogo "Anna Karenina" (çast 2). *Obozreniye psihiatrii i meditsinskoy psihologii*, № 1, ss. 109-114. <https://doi.org/10.31363/2313-7053-2019-1-109-114>
- Çetin, N. (2019). *Roman Çözümleme Yöntemleri*. Akçağ Yayınları.
- Gültek, V. (2004). *Bilim ve Sanat Rusça – Türkçe Sözlük*. Bilim ve Sanat Yayınları.
- Litsoch.ru (2010-2025). Simvolika romana L. N. Tolstogo "Anna Karenina", <http://www.litsoch.ru/referats/read/178608/> adresinden edinilmiştir. (Erişim Tarihi: 12.04.2025)
- Nabokov, V. (1988). *Edebiyat Dersleri, Servantes / Çehov/ Tolstoy /Turgenyev / Flaubert/ Kafka*. (F. Özgüven & N. Akbulut Çev.). Ada Yayınları.
- O'Bell, L. (2014). After Tthe Ball. Tolstoy Revisits Childhood. *The Slavic and East European Journal*, 58 (4), 590-605.
- Ojegov, S. I. (1964). *Slovar Russkogo Yazıka*. Izdatelstvo Sovetskaya Entshiklopediya.
- Pereverzeva, N. A. (2008). O simvoliçeskoj funktsii leytmotivov v povesti L. N. Tolstogo "Smert İvana İlyiça". *Vesntik Leningradskogo gosudarstvennogo universiteta im. A. S. Puşkina*, 1, 45-54.
- Saraç, H. (2022). Türk ve Rus Kavram Sisteminde Sembolik Bir Değer olarak "Beyaz/Ak". *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (48), ss. 39-52. <https://doi.org/10.21497/sefad.1218352>
- Slovari i Entsiklopedii na Akademike* (2000-2025). Slovar literaturovedçeskikh terminov, S. P. Belokurova, https://literary_criticism.academic.ru/158 adresinden edinilmiştir. (Erişim Tarihi: 04.05.2024)
- Tekin, M. (2014). *Roman Sanatı I. Romanın Unsurları*. Ötüken Neşriyat.
- Tepebaşı, F. (2012). *Roman İncelemesine Giriş*. Çizgi Kitabevi.
- Tolstoy, L. N. (1934). *Polnoye sobraniye soçineniy*. Tom 18. Anna Karenina. Hudojestvennaya literatura.
- Tolstoy, L. N. (1935). *Polnoye sobraniye soçineniy*. Tom 19, Anna Karenina çasti 5-8. Hudojestvennaya literatura.
- Tolstoy, L. N. (1964). *Sobraniye soçineniy v dvatsati tomah*, Tom 14. povesti i rasskazı, 1903-1910 gg. İzdatelstvo hudojestvennaya literatura.
- Tolstoy, L. N. (1983). *Smert Ivana İlyiça*, Povesti i rasskazı. Klassiki i sovremenniki. Hudojestvennaya literatura.
- Tolstoy, L. N. (2006). *Anna Karenina*. (H. A. Ediz, Çev.). (1. cilt). Engin Yayıncılık.
- Tolstoy, L. N. (2006). *Anna Karenina*. (H. A. Ediz, Çev.). (2. cilt). Engin Yayıncılık.

Türkçe Sözlük (2011). (11.Baskı). Türk Dil Kurumu Yayınları.

Zholkovsky, A. (1995). *Morfologiya i istoričeskiye korni rasskaza L. N. Tolstogo “Posle Bala” (yazıçestvo i khristianstvo)*. B. Gasparov, R. P. Hughes, I. Paperno, O. Raevsky-Hughes (Ed.), *Christianity and the Eastern Slavs, Volume III: Russian Literature in Modern Times* (s. 16-38) içinde. University of California Press.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Çatışma Beyanı/Declaration of Conflict: Çalışmada kişi ya da kurumlar arası çıkar çatışmasının olmadığı beyan olunur. / It is declared that there is no conflict of interest between individuals or institutions in the study.

Telif Hakkı&Lisans/Copyright&License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0